Schlesinger, Arthur Meier Jr. (1917–2007)

Amerikai újságíró, történész. A 20. század második felének Amerikájának az egyik legbefolyásosabb újságírója, történésze volt, két könyvét is Pulitzer-díjjal ismerték el (1946, 1966).

Az Ohio Állambeli Columbus-ban született, 1917. október 15-én. Apja Arthur Meier Schlesinger Sr. (1888–1965) történész volt, a Harvard Egyetem tanára, a történettudományi kar elnöke. Születése után (s apja és anyja családi nevével) Arthur Bancroft Schlesinger névvel jegyezték be az anyakönyvbe, fiatal korától kezdve azonban egyszerűen az Arthur M. Schlesinger Jr. nevet használta, amikor aláírt valamit. Szellemi formálódását szinte egész életére meghatározta történész édesapja munkásság és liberális elkötelezettsége. Az ifjabb Schlesinger élete és munkássága összefonódott a Demokrata Párt történetével.

1938-ban diplomázott a Harvard Egyetemen. (A PhD-fokozatot nem szerezte meg.) A második világháború időszakában (1942–1945) a CIA elődszervezetéinél – a katonai propaganda szervezetnél (Office of War Information) és a hírszerzésnél (Office of Strategic Services) szolgált, egyebek mellett Olaszországban is. Schlesinger Itáliához és az olaszokhoz való viszonyát megalapozta, hogy apja 1929-ben meghívta a Harvardra Gaetano Salveminit, a kiváló liberális olasz történészt, és az olasz professzor a második világháború végéig tartó amerikai emigrációjának éveiben az idősebb Schlesinger szűkebb baráti köréhez tartozott, sokat találkozott az ifjú Schlesingerrel is. Schlesinger Jr. a háború utáni években (1946-tól 1961-ig) a Harvard Egyetemen tanított újkori történelmet. Időközben többször is megfordult Olaszországban, személyes ismeretséget alakított ki a több első vonalbeli olasz politikussal. Egyetértett a CIA vezetésnek a hidegháború kialakulásakor kialakított olasz-politikájával, amely a kommunizmus feltartóztatása jegyében a főleg Giuseppe Saragat szociáldemokrata pártját (PSDI) támogatta.

Schlesinger az amerikai liberálisok és a Demokrata Párt táborában a világháború után a kemény antikommunisták irányzatához tartozott. Egyik alapítója volt Americans for Democratic Action-nek, amely magasan lengette a szovjetellenesség és az antikommunizmus zászlaját. Még az 1950-es évek elején Schlesinger is osztotta a maccartisták antikommunizmusát, ugyanakkor írásaiban kritikus szemmel bírálta az amerikai társadalom és a politikai élet több jellegzetes vonását. Az 1952. és 1956. évi elnökválasztási kampányban a (vesztes) demokrata elnökjelölt, Adlai Stevenson beszédírója. Az 1960. évi kampányban J. F. Kennedyé.

1961-ben Schlesingert megválasztották az Amerikai Irodalmi és Művészeti Akadémia (American Academy of Arts and Letters) tagjának.

Kennedy győzelme után az elnök politikájában kiemelkedő szerepet kapott „tojásfejűek” csapatában dolgozott. (Külsejében is – például a csokornyakkendőjével – a csoport emblématikus figurája volt.) Fő feladatai közé tartozott, hogy különleges ta-

nácsadóként segítse az elnök munkáját a Latin-Amerika ügyekben. Nagy visszhangot keltett a Kubával kapcsolatos memoranduma, illetve a cikkei, amelyekben állást foglalt Fidel Castro rendszerének megdöntése mellett, és kiállt a csúfos kudarccal végződött Disznó-öböli invázió támogatásáért. Az olasz ügyekben ellenben a középbal kormányzás támogatójaként lépett föl Kennedynél, a State Department olasz szakértőivel, a római amerikai nagykövettel, a CIA római embereivel szemben. Az elnök hallgatott is tanácsadójára, sőt a szocialisták/szociáldemokraták felé való nyitást Franciaország és az NSZK esetében is követhetőnek vélte. A Kennedy elnökkel való együttműködéséről és barátságukról *A Thousand Days* című emlékiratában számolt be részletesen.

Kennedy elnök meggyilkolása után is kitartott a „Kennedy-klán" mellett, 1968-ban Robert Kennedy beszédírója a választási kampányban, 1980-ban Edward Kennedy kampánystábjának irányítói között dolgozott.

1986-ban közreadta az Egyesült Államok történetéről írt áttekintő munkáját, *The Cycles of American History* címmel, amely mintegy folytatása apja könyvének.

Az 1980-as évektől a multikulturalizmus egyik legnagyobb hatású ellenzőjévé változott, álláspontját összefoglalóan az 1991-ben megjelent *The Disuniting of America* című könyvében foglalta össze.

2000-ben közreadta emlékiratait (1950-ig).

Utolsó könyvében (*War and the American Presidency*) éles kritikával illette G. W. Bush elnökségének külpolitikáját, különösen az iraki háborút.

89 éves korában halt meg, egy New York-i étteremben rendezett vacsorán.

Könyvei (első megjelenésük sorrendjében)

- 1939 *Orestes A. Brownson: A Pilgrim's Progress*
- 1945 *The Age of Jackson*
- 1949 *The Vital Center: The Politics of Freedom*
- 1950 *What About Communism?*
- 1951 *The General and the President, and the Future of American Foreign Policy*
- 1957 *The Crisis of the Old Order: 1919-1933 (The Age of Roosevelt, Vol. I)*
- 1958 *The Coming of the New Deal: 1933-1935 (The Age of Roosevelt, Vol. II)*
- 1960 *The Politics of Upheaval: 1935-1936 (The Age of Roosevelt, Vol. III)*
- 1960 *Kennedy or Nixon: Does It Make Any Difference?*
- 1963 *The Politics of Hope*
- 1963 *Paths of American Thought* (con Morton White)
- 1965 *A Thousand Days: John F. Kennedy in the White House*
- 1965 *The MacArthur Controversy and American Foreign Policy*
- 1967 *Bitter Heritage: Vietnam and American Democracy, 1941-1966*
- 1967 *Congress and the Presidency: Their Role in Modern Times*
- 1968 *Violence: America in the Sixties*
- 1969 *The Crisis of Confidence: Ideas, Power, and Violence in America*
- 1970 *The Origins of the Cold War*
- 1973 *The Imperial Presidency*
- 1978 *Robert Kennedy and His Times*
- 1983 *Creativity in Statecraft*
- 1986 *Cycles of American History*
- 1988 *JFK Remembered*
- 1988 *War and the Constitution: Abraham Lincoln and Franklin D. Roosevelt*
- 1990 *Is the Cold War Over?*
- 1991 *The Disuniting of America: Reflections on a Multicultural Society*
- 2000 *A Life in the 20th Century, Innocent Beginnings, 1917-1950*
- 2004 *War and the American Presidency*

(Horváth Jenő)